

ממתק לשיבת

זמני השבת

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע
ניסת השבת 4:33 4:48 4:37 4:52
את השבת 5:48 5:50 5:48 5:51

שְׁלֵהֶבֶת בְּגִבּוּל

תל-אביב-יפו
Tel-Aviv-Yaffo
שולחם - P.P.
ש"ש 67

תקציר: לאחר מלחמת העולם השנייה, קבוצת פרטיזנים שפוצאה עצמה בצד הרוסי, מכריחה את הגבול לעבר פולין. הקבוצה פוללת יהודי זקן ואצילי, שהצטרף אליהם עוד בפלחמה. דרך הגריחה קשה וקרה, ובאמצעה הם עוזרים להתחפס זמן קצר גביתן שופר הגבולות שפוצא לסיור.

מאת עוזי קפלון

נהנים עם איצי

איציק: אתה משתתף במבצע החדש שהמורה עושה על נושא התפלה?

מוטי: לא... אני מתפלל איך שאני רגיל וזה. אין לי כוח למבצעים ופרסים.

איציק: אני לא מבין, למה אתה אדיש? המנהל אומר שהוא רוצה שכל התלמידים יזכו בפרסים הכי טובים! תחשב איזו הזדמנות מצוינת זו, ללמד איך להתפלל יותר ברצינות!

מוטי: ואתה מאמין שהמבצע הזה יכול לעשות שנוי אמתי בתפלה של התלמידים? לא נראה לי...

איציק: גם אם השנוי יהיה רק בחלק מן התפלה, ורק אצל חלק מן התלמידים, זה יהיה נפה.

מוטי: שטיות, אחר-כך לא ישאר מזה כלום.

איציק: רגע, אני רוצה להבין מה קורה פה: אתה מנסה לקרר את מי שמשתתף במבצע?

מוטי: אני לא... זאת אומרת, בעצם, אולי כן... יכול להיות שבאמת היצר הרע גורם לי להגיב ככה... אתה זוכר מה למדנו השבוע על מכת דם? המטרה של המכה היתה לקחת את המים של מצרים, שמיצגים קרירות ואדישות לכל דבר טוב, ולהפך אותם ל'דם' שמסמל חמימות, חיות והתלהבות. טוב, לא אתן לקר של ה'אור' להשתלט עלי. אני מבטיח לנסות להשתתף במבצע בכל המרץ.

א לשמור על קדושת הגיליון

לכל היותר תפתח הדלת ותתחיל ההצגה...

ובקרן הרחוב, רגע בטרם פנה אצבון למשעול המוביל לבית המדרש, חש בטפיחה על שכמו... הוא נפנה לאחור בבהלה ונוכח לראות לפניו את מונבז - ה'צדיקים' - עומד מולו. הוא לבש מיד ארשת רחוק ותקף: "מה רצונך ממני? שטה מדרכי ותן לי לעבר!"

"מיד" השיב לו מונבז בבהליות, "רק, עצר בטרם תעבר, ופשט את הטלית שעליה. טלית זו שלובש אתה, אצבון, אינה כהלכה. אמנם תכלה היא לגמרי אבל חוטי תכלת אין לה; אתה קרעת אותם, אצבון, בטעות!"

"שום טעות!", התרתח אצבון. "אדרבה, זו ציצית למהדרין מן המהדרין! כד שמעתי מפרש יוצא מפיו של גדעון!"

"גדעון לא היה מסיח לפי תמו, אצבון... אם אתה מבין למה אני מתכוון. אם תמשיך הלאה, בזיון גדול נכון לה בפתה. האמו לי, אצבון. רק לטובתך המתנתי לה פה, בטרם תכנס!"

נפרים דברי אמת. דבריו של מונבז הישר נכנסו בלבו של אצבון. הוא התחיל לרעד. "אבל, מה אעשה? אם אפשט את הטלית שעלי, אותה ללא טלית כלל!"

"הסר דאגה מלבך!", חיד מונבז ושלף את החבילה שקבל בתרומה מגן ציצית הפסת. "זה בשבילך!"

אצבון התיר במהירות את קשרי החבילה וטלית חדשה מצמר רחלים מהדר, נתגלתה לעיניו. היא היתה מצויצת כהלכה כמובן, בחוטי תכלת ולבן, ואצבון מהר להתעטף בה. "יברך האלקים!", מלמל בקול חנוק לעבר מיטיבו, אך מונבז דחק אותו קדימה. "כבר מאחר! מהר הכנס. אני אכנס אחריו!"

אצבון מהר לבית המדרש ופתח את הדלת... הם היו מוכנים. תוך שתי דקות

תקציר: מונבז מחליט לסכל את תכנית חב"ד, להלכין את פניו של אצבון. ויש לו אפילו את הציוד הדרוש לצורך הנסורל.

מאָרָב 58

לקראת בקר יום המחרת כבר היו כל החברים הנאמנים להשם ולתורתו, אלה שהיו בסוד התכנית של גדעון, על יד בית המדרש, עשר דקות לפני השעה השביעית, המועד בו אמור להגיע המלמד. הם ידעו כי אצבון נוהג להגיע כל בקר בדיוק חמש דקות לפני השעה השביעית. יהיו להם בדיוק חמש דקות לטפל בו כהגון...

הם הקפידו לבל יגנב שמץ מן ההתארגנות לאזנייהם של החברים האחרים בפתה, אלה שאהדו את אצבון ואת ה'עוזר', ועלולים לקלקל הכל, ועל כן הסתודדו בחוץ. "זכרו", שב ושגן גדעון באזני החברים הנרגשים את הפרטים האחרונים, "ברגע שהוא פותח את דלת בית המדרש ופוסע פנימה, כלנו ביחד במקלה: קרח! קרח! הבלע באדמה או צא מן הכתה!.. ואז אגש וארים את כנפות טליתו, למען יראה אף הוא עצמו ויבין את שגגתו החמורה אשר שגג - ללבש טלית שכלה תכלת, ללא חוטי התכלת... לא נרפה מצעקותינו עד שיפנה ערף ויגוס מן הכתה או עד שיכנס המלמד. ברור?"

"כן!", צעקה החבורה בלהט של מלחמת קדש... וגדעון החרה החזיק אחריהם: "כן - יאבדו כל אויבך, השם!"

הוא הביט פה וכה ושמח לגלות שמונבז לא הגיע היום. ממנו חשש. הוא, ה'צדיק' החדש, עלול היה לקלקל אף הוא מהפיון שלו. נס גדול, שלא היה פה! חיד לנפשו, ואז נשמעה לחישה מכוונת של הצופה בקרן הרחוב: "אצבון מגיע, וטלית שכלה תכלת לגופו! כלם להכנס פנימה! לבית המדרש!"

כאילות שלוחות רצו הנערים ונכנסו לחדר בית המדרש ואת הדלת סגרו אחריהם. הם היו מוכנים. תוך שתי דקות

בבית משפחת גאולה

שרי: טוב גשם מטמטף, טוב מעיל, מטריה וצעף... לפחות היינו נהנים משלג טוב... כל כך נעים ללכת על מרבד של שלג צחור ובהקס...

צביקה: נכון, הפראזה הסופי של השלג, הוא באמת מאוד מרשים. אבל בהתחלה, זה נראה אחרת... המון פתיים קטנטנים מתעופפים ברוח, וקשה לדמיין שבסוף יוצר משהו שטוח אחיד וקסום שגובהו, שהופך את כל העיר למשהו אחר.

שרי: בעצם, אני חושבת שפתיים קטנטנים באלו בן מתעופפים סביבנו גם עכשו, בלי שאנחנו שופים לב. לא פתיים של שלג, אלא של... מצוות ופעשים טובים.

צביקה: נכון, המון דברים טובים נעשים כל הזמן בכל העולם. אנחנו עדין לא רואים איך הכל נתפס ונעדר לתמונה שלמה של טהרה. אבל ממש בקרוב, נראה פתאום שנהגה - לפגינו נפצא עולם חדש! רק אז נבחין איך כל דבר טוב שנעשונו, תרם למראה הנפלא של הגאולה.

הרבי מדבר לילדי ישראל

"הנשק" של צבאות השם הוא, שמכניסים אור בכל מקום, אור הקשור עם האורה האמתית של נר מצוה ותורה אור. וזה מספיק כדי לגרש את חשך הגלות, ולהביא את הנצחון המואר, והגאולה המאירה - אורו של צמח דוד עבדי".

(מורנו הרבי לחיילי צבאות השם, כ"ה כסלו התשמ"א)

האמינו השוחט ואשתו למראה עיניהם. הרב הושיט לדיהם צרור גדול ובו שטרות כסף רבים. זה היה הכסף שקבל מהרב פרומר, והעבר במלאו ליד השוחט.

הרב אמר לשוחט ולרעייתו כי בכסף הזה יוכלו לכלכל את עצמם עד יומם האחרון, נפרד מהם בלבביות וחזר לביתו. כעבר כמה ימים נודע לכל כי רבי שלמה שטנצל ארז את מטלטליו ועזב את העיר קוז'ניג'לוב, וכי את מקומו מחליף הרב אריה צבי פרומר.

הרב שטנצל עבר לעיר סוסנוביץ, ושם מנה לראש ישיבה ולאחר מכן לרב ודין העיר. בסוסנוביץ הוסיף לעסק בתורה, בשקיפה מפלאה, ושם נודע בכינויו 'הגאון מסוסנוביץ'. למרבה הצער, לא זכה לאריכות ימים, ונפטר בהיותו בן שלשים וחמש שנים בלבד. את ספרו 'קהלת שלמה' הדפיסו בני משפחתו לאחר פטירתו. בספר כתב עליו הרב אריה צבי פרומר:

"שם לילות נמים ולמד תורה מתוך הדחק, והיה צדיק תמים, ענו ושפל ברה, ויראת השם חופף עליו כל היום. היה ממרי דחושבנא [=בעלי החשבון], ומן יום חפתו, שהיה בשנת שבעה עשר לימי חייו, ועד יום עלות נשמתו הטהורה השמימה... בהיותו בן ל"ה שנים, רשם לו בכל יום לפני שכיבתו איך עבר עליו כל היום במחשבה, דבור ומעשה, לא הניח דבר קטן ודבר גדול".

(תורה לשונח הסיפור ר' יונתן שרייבר-שטנצל, מצאצאי בעל המעשה)

היה אז אברך צעיר וחפש משרת רבנות. הוא לא שער שהתשובה לבקשתו תנתן מהר כל כך. הרב שטנצל פנה אל הרב פרומר והציע לו עסקה. "מה לרב שטנצל ולעסקים?!", תהה הרב פרומר, אולם מיד נוכח כי מדבר בעסקה מסויג אחר.

הסביר הרב שטנצל: "יודע אני כי קבלת נדונה נכבדה לחתנתך. מוכן אני לעשות אתך עסקה ולמכר לך את הרבנות שלי כאן, בעיר קוז'ניג'לוב, תמורת מחצית דמי הנדונה שקבלת".

הרב פרומר נדהם. האמנם הרב מבקש להתפטר ממשורתו ולמסור לו אותה תמורת כסף?! הוא הביט ברב שטנצל וראה כי ארשת פניו רצינית לחלוטין. הוא הבין כי לרב שטנצל יש מן הסתם סבות כבדות משקל להחלטתו זו, והשיב בחיוב. באותו יום העביר לידיו את הכסף - מחצית דמי הנדונה.

בשעת לילה מאחרת נקש הרב שטנצל על דלת ביתו של השוחט. כשנכנס אל הבית לא

אינו מסגל עוד לעסק במלאכת השחיטה, שאחד מתנאיה שהסכין ישחט שחיטה חלקה וללא רעד.

בלב כבד נאלץ הרב להודיע לשוחט כי מהיום והלאה לא יוכל עוד לעסק במלאכת השחיטה. השוחט שב לביתו במפח נפש, ובעיר החלו להתארגן למציאת שוחט שימלא את מקומו.

שבועים חלפו. ערב אחד, בשעה מאחרת, כאשר הגאון רבי שלמה ישב ועסק בתורה, נשמעו דפיקות בדלת. בפתח עמדו השוחט הזקן ואשתו, שפופים ונכלמים. הרב הזמין להכנס ובקש לשמע את אשר על לבם.

בקול שבור הסבירו השנים כי מלאכת השחיטה, שבה עסק הבעל, היתה מקור פרנסתם כל השנים. לאחר שהפסקה עבודתו כלה הפרוטה מכיסם, והם באו כמעט עד פת לחם.

לבו של רבי שלמה נשבר. כמה קשה הזקנה, הרבה לעצמו. יהודי ירא-שמים, שנהנה מיגיע כפיו ועסק במלאכת הקדש בנאמנות כל ימיו, נאלץ עתה לחיות חיי עני ומחסור. הרב הצעיר עוודם והבטיח לפעל למענם. בני הזוג יצאו מביתו רגועים יותר.

בראשו של הרב הבשיל רעיון. באותם ימים פנה אליו בן משפחתו, הרב אריה צבי פרומר, לימים ראש ישיבת חכמי לובלין, ובקש שאם יודע לרב שטנצל על עיר כלשהי שהתפנתה בה משרת רב, יעזב אותה על כף. הרב פרומר

קוראים בענין

מכר את הרבנות

הפענות על השוחט הזקן הסעירו את תושבי העיר קוז'ניג'לוב שבפולין. שנים רבות עשה את מלאכתו נאמנה, והיה ידוע ביראת השמים שלו ובהדורו. איש לא פקפק בכשרות הבהמות והעופות ששחט. באחרונה נפר פי הזקנה נותנת בו את אותותיה. ידיו החלו רועדות.

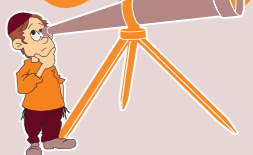
הכל ידעו כי העברת השוחט ממשרתו היא צעד מכאיב וקשה, אך לא היתה ברה. כמה מבני העיר פנו אל רב העיר, הגאון רבי שלמה שטנצל, וספרו לו על מצבו של השוחט.

הרב שטנצל היה חסיד לבית רדומסקי-סוכוטשוב. כבר בגיל צעיר נודע בחריפותו ובבקיאותו, ולמד תורה מפי גדולי הדור בזמנו. בהיותו בן 21 בלבד מנה לרב הראשי של העיר צ'לדז, וכעבר כמה שנים קבל את רבנות העיר קוז'ניג'לוב.

עתה עמד הרב הצעיר לפני התמודדות קשה ביותר. הוא החליט לזמן אליו את השוחט ולבחון את עבודתו. השוחט הבין את סבת זמונו אל הרב, והתניב לפניו משפל.

הרב בקש מהשוחט הזקן לשחט תרגול לנגד עיניו. השוחט רצה להוכיח את יכלתו, ובזריזות תפס את התרגול ועשה את המלאכה, אבל הרב הבחין ברעד נפר בידו של השוחט, שאחזה בסכין. התברר כי השוחט

דמות מהפרשה

חרטום החרטום

כשהחלה מפת דם, מהר פרעה לקרא לנו, החרטמים המכשפים. "זה מאלקי היהודים, או שזה כשוף?", שאל אותנו.

"אנחנו יכולים לעשות את זה גם כן!", השבנו לו בבתחה. "הבא לנו מים, ונהפך אותם לדם!".

"מאיפה אשיג מים עכשו?", התרעם פרעה. "אין מים! הכל הפך לדם... המים שבאור, בנהרות ובאגמים, בכלי העץ ובכלי האבן!".

"אם קונים מים מבני ישראל בכסף מלא", השבנו לו, "זה נשאר מים ולא הופך לדם"...

אז הלכנו לקנות מים מהיהודים, דלי אחד לכל חרטום. שלמנו עליהם בזהב! חזרנו לארמון, הצגנו את הדלים לפני פרעה והפכנו אותם לדם... גם שלמנו וגם נשארנו בלי מים...

במפת צפרדע שוב, הראינו לפרעה איך אנחנו מרבים עוד ועוד צפרדעים!

הגיעה מפת כנים, והפעם לא הצלחנו 'לחקות' את המכה. כשופים לא שולטים בגדלים קטנים כל כך... אז נאלצנו להודות בפני פרעה: "אצבע אלקים היא!".

ואז, יחד עם הכנים שגרדו לי בראש, נכנס לי גם קצת שכל להבין, שלא רק שכל המכות הקודמות היו מהשם - אלא הוא גם גרם לנו החרטמים להכביד את המכה על מצרים עוד יותר!

מגלים עולם

הטלפון הוא מכשיר פלא. לחצנו מספר לחיצות קלות והנה, אנו מחברים למחוז חפצנו... רעיון הטלפון בראשיתו צמח במוחו של צעיר סקוטי בשם אלכסנדר ג'י. לפני כמה וארבעים שנה. מלבד כשרונו בהפקת צלילים מוסיקליים, למד ג'י שיטה להוראת דבור לחרשים באמצעות סמלים שצינו חלקים שונים של הלשונו, השפתים והגרון. ב'דבור' יחודי זה היה עליו להשתמש בגלדומו מאחר ואמו היתה חרשת.

ג'י היה בקי היטב בתכונותיהן של רטיטות הקול ולמד את תלמידיו כי האור תמיד רועד כשהוא משמיע קול. הוא החל לחפש דרך חשמלית להעברת רטיטות הקול באופן שישמעו למרחוק ובעת נסווי השתמש בכבלי הטלגרף שפבר היו קיימים בעולם. על הצלחתו נקרא בשבוע הבא.

שני יהודים

רבי נפתלי מרופשיץ ספר ביצד החל ללמד לקרא בגלדומו. הסביר לו המלמד שאם מופיעות בסדור התפלה שתי אותיות 'ה' הצמודות זו לזו, הכונה היא לשמו של הקדוש-ברוך-הוא. פעם הגיע בקריאתו לסוף פסוק וראה שם נקדטים, והן נדמו לו כשתי אותיות יו"ד, והוא קרא את שם השם.

אמר לו המלמד: אם שתי אותיות יו"ד עומדות זו לצד זו - הן מציינות את שמו של השם, אבל אם יו"ד אחת עומדת מעל חברתה, הרי זה סוף פסוק.

"למדתי מזה כלל גדול", אמר הצדיק. "אם שני יהודים (שתי יו"דים) עומדים זה לצד זה, באהבה ובשויון, הרי הם כלי לשם השם, אבל אם האחד מתנשא מעל חברו - הרי זה סוף פסוק"...

